

the offense and fulfilling the requirements of the international community, or unlawful – finding ways to circumvent economic sanctions.

As for the sanctions adopted by the UN and transposed into EU legislation, such sanctions are not relevant given the fact that the Security Council vetoes any attempt to impose restrictions. Such a veto is imposed by the Russian Federation every time there is a question of condemnation or an attempt to impose restrictions. Such a gap in the structure of the UN is a separate topical topic for research. Therefore, the EU can only introduce autonomous sanctions, understanding the danger posed by the military aggression of the Russian Federation.

Bibliography:

1. Малишева Ю.В. Цілеспрямовані санкції та їх застосування Радою Безпеки ООН. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корещького, 2016. 253 с.
2. Качурінер В.Л. Міжнародне право та економічні санкції: концептуальні засади. *Ампаро*. 2023. № 2. С. 104-109.
3. EU sanctions against Russia following the invasion of Ukraine. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine_en (дата звернення: 05.03.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-41>

МОРСЬКЕ ПІРАТСТВО ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ БОРОТЬБИ

Осадца Р. О.

*аспірант кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Морське піратство є однією з найбільших загроз міжнародному морському транспорту та безпеці прибережних держав. Україна, маючи вихід до Чорного та Азовського морів, стикається з численними викликами у сфері морської безпеки. Зростання діяльності морських піратів в регіоні, а також посилення терористичних та злочинних елементів у прибережних зонах ставить під загрозу не тільки безпеку судноплавства, але й економічну стабільність, політичну незалежність та національну безпеку України.

Для дослідження морського піратства як загрози національній безпеці України важливим є аналіз низки законодавчих актів, що регулюють питання безпеки судноплавства та боротьби з піратством. Конституція України, як основний нормативно-правовий акт, закріплює принципи національної безпеки та суверенітету, включаючи аспекти, пов'язані з охороною морських шляхів та захистом національних інтересів на морі [1]. Водночас Кодекс торговельного судноплавства України встановлює правила для забезпечення безпеки судноплавства та визначає відповідальність за порушення нормативних вимог у цій сфері [2].

Закон України «Про національну безпеку України» окреслює загальні підходи до забезпечення національної безпеки, серед яких важливе місце займає боротьба з піратством та забезпечення безпеки морських комунікацій [3]. У рамках міжнародного права Україна також бере на себе зобов'язання, закріплені в Міжнародній конвенції про боротьбу з морським піратством (1979), яка визначає правові норми щодо боротьби з піратством і сприяє міжнародній співпраці в цій сфері. Крім того, Конвенція ООН з морського права (1982) є основоположним документом, що регулює правовий статус морів і океанів, а також встановлює обов'язки держав щодо захисту морських шляхів від піратських атак [4].

Ці законодавчі та міжнародні акти створюють правову основу для боротьби з морським піратством, визначаючи механізми взаємодії між державами та встановлюючи зобов'язання щодо захисту безпеки на морі.

У контексті агресії росії та військових дій в Чорному морі морське піратство є серйозною загрозою для національної безпеки України. Після анексії Криму в 2014 році та відкритої агресії росії в 2022 році, регіон Чорного та Азовського морів став ареною не тільки для військових дій, але й для піратських атак. Враховуючи військову присутність росії в цих водах, проблема морського піратства перетворюється на ще одну складову гібридної війни, спрямовану на порушення стабільності судноплавства, зниження економічної активності та дестабілізацію внутрішньої безпеки України.

Особливо важливою є ситуація з блокадою українських портів на Азовському та Чорному морях, яка стала результатом агресивної політики росії. Піратські атаки, що здійснюються під виглядом військових операцій, спричиняють значні економічні збитки, створюють загрозу для життя моряків та суден, порушують міжнародне судноплавство та посилюють ризики енергетичної безпеки. Проблема піратства в даному випадку взаємопов'язана з розширенням незаконної діяльності росії на морі, зокрема, із захопленням суден, порушенням принципів свободи навігації та блокуванням важливих транспортних шляхів.

Наявність російських військових кораблів у регіоні та їхня участь у нападах на цивільні судна свідчить про використання тактики піратства як одного з елементів гібридної війни. За умов посилення контролю росії над стратегічними водними просторами, Україна стикається з новими

викликами в контексті національної безпеки, зокрема з необхідністю розробки ефективних механізмів захисту торгових маршрутів, забезпечення безпеки судноплавства та протидії піратству.

Враховуючи цю ситуацію, боротьба з морським піратством стає важливою складовою національної безпеки України. Потрібно посилювати міжнародну співпрацю у боротьбі з піратством, зміцнювати військово-морські сили, розробляти нові стратегії для захисту судноплавства і забезпечення безпеки на морі. Важливою є також актуалізація правових інструментів національного та міжнародного рівня для протидії піратським загрозам, що виникають через агресію росії.

Для ефективного врегулювання ситуації з морським піратством та забезпечення національної безпеки України в умовах загроз з боку росії необхідно впровадити комплексний підхід, що включає як військові, так і правові, економічні та дипломатичні заходи. Зокрема, необхідно зміцнити військово-морські сили для забезпечення безпеки судноплавства в Чорному та Азовському морях, що передбачає модернізацію флоту, збільшення присутності українських військових кораблів у важливих районах та розробку нових тактичних підходів для захисту суден від піратських атак. Важливим є вдосконалення системи моніторингу та раннього попередження про загрози. Окрім того, Україна повинна активно залучати міжнародних партнерів до боротьби з піратством через укладання нових угод і посилення співпраці в рамках міжнародних організацій таких як ООН, НАТО, Міжнародна морська організація (ІМО), що включає розширення санкцій проти росії, зокрема щодо її участі у піратських нападах і блокаді українських портів.

Необхідним є також оновлення та вдосконалення законодавства України для ефективної боротьби з піратством, зокрема посилення кримінальної відповідальності за участь у піратських актах, а також впровадження спеціальних механізмів для забезпечення безпеки моряків і захисту цивільних суден. Важливо розробити конкретні процедури для взаємодії з міжнародними судами та правоохоронними органами у боротьбі з піратством. У разі продовження російської агресії слід розглянути можливість створення міжнародно захищених безпечних морських коридорів для цивільних суден, що дозволить уникнути піратських атак та сприятиме відновленню міжнародного судноплавства в Чорному та Азовському морях, зокрема через супровід військовими кораблями міжнародної коаліції або спільні операції з міжнародними партнерами для забезпечення безпеки судноплавства.

Особливу увагу необхідно приділити проведенню міжнародних інформаційних кампаній для підвищення обізнаності про ситуацію з піратством в Україні та важливість забезпечення свободи судноплавства, що включає створення механізмів для швидкого обміну інформацією між країнами, посольствами та міжнародними організаціями щодо нападів на судна, що дозволить оперативно реагувати на загрози.

Враховуючи глобальний характер проблеми, Україна має активно діяти на міжнародній арені, залучаючи партнерів до захисту морських шляхів і свободи судноплавства, що стане важливим кроком на шляху забезпечення національної безпеки та стабільності в регіоні.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. <https://www.rada.gov.ua>
2. Кодекс торговельного судноплавства України 1995, №№ 47, 48, 49, 50, 51, 52, ст.349. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр#Text>
3. Закон України «Про національну безпеку України» 2018, № 31, ст.241. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
4. Конвенція ООН з морського права 1982. https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-42>

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Пахлеванзаде А.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри морського та міжнародного права
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Екологічна безпека України є одним із ключових пріоритетів державної політики, оскільки від стану навколишнього середовища залежить якість життя населення, економічний розвиток та міжнародний імідж країни. У сучасних умовах Україна стикається з численними екологічними викликами, зумовленими як природними факторами, так і діяльністю людини. До основних екологічних загроз належать забруднення атмосферного повітря, деградація ґрунтів, вирубка лісів, проблеми з утилізацією відходів, виснаження водних ресурсів та наслідки воєнних дій, які спричиняють значне навантаження на екосистеми.

Забруднення повітря є однією з найгостріших екологічних проблем. Основними джерелами є промислові підприємства, транспорт та енергетика. Великі міста, такі як Київ, Дніпро, Харків та Запоріжжя, мають високий рівень концентрації шкідливих речовин у повітрі, що негативно впливає на здоров'я громадян. У відповідь на цю проблему необхідне впровадження сучасних технологій очищення викидів, посилення екологічного контролю та перехід на відновлювані джерела енергії.